

Sundbyberg 2020-02-13

Vår referens
Mia Ahlgren

Mottagare:
Alexandra Kopf Axelman SCB

Skriftliga synpunkter på statistik om personer med funktionsnedsättning efter saksamråd med SCB 2020-01-29

Den 29 januari 2020 deltog Funktionsrätt Sverige i ett saksamråd initierat av SCB för att ta ställning till tre huvudförslag som rör användning av frågebatteri från Washington group i statistik om levnadsförhållanden. Deltagande organisationer har också fått möjlighet att lämna skriftliga synpunkter senast den 14 februari.

Inledning

Funktionsrätt Sverige välkomnar att regeringen har uppmärksammat kritiken från FN och våra uppvaktningar om bristerna i statistik för att följa upp Funktionsrättskonventionen och Agenda 2030 genom att ge uppdrag till SCB. Socialstyrelsen fick som sektorsansvarig myndighet uppdrag [2002 att systematiskt beskriva levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning](#). Våra organisationer la ned mycket tid, [men målet med ett uppföljningssystem missades](#). Sedan dess tycks arbetet ha fortsatt i andra myndigheter utan att involvera organisationerna. Parallellt har arbetet med att förbättra statistiken för internationell jämförbarhet drivits på genom åtaganden inom FN även inom [EU](#).

Funktionsrättsorganisationer verkar inte vara identifierade som användare av statistik i SCB. Givetvis är vi **användare**, och i vissa fall är våra förbund även **producenter av statistik** som väldigt ofta saknas idag. Vi lägger ned mycket tid på att leta källor och försöka kontrollera felaktiga uppgifter som sprids via offentlig statistik (nyligen uppgifter om personer med funktionsnedsättning i högre utbildning). Vi får också mycket frågor från allmänhet, näringsliv och media. Förra året letade vi fram 204 källor i civilsamhällets rapport [Respekt för rättigheter?](#) och konstaterade att situationen inom flera statistikområden och samordningen har försämrats.

Hur många har en funktionsnedsättning?

Vi får också frågor från allmänhet, näringsliv och media. En vanlig fråga är hur många som har en funktionsnedsättning. Svaret beror givetvis på hur frågor ställs och till vem.

Skillnaderna i statistiken väcker flera frågor. Från 13 procent enligt [Eurostat](#), 22 procent enligt [Folkhälsomyndigheten](#) till 35,8 procent enligt [SCB levnadsnivåundersökningar](#). Under mötet fick vi information om statistiken från Eurostat baseras på [GALI](#), Global Activity Limitation Indicator, med en frågeställning som rör i vilken utsträckning en persons aktiviteter har begränsats de senaste sex månaderna på grund av hälsa. På mötet fick vi information att Sverige ställer fyra frågor baserad på GALI (inte en som andra länder i EU), men vi har inte fått svar på:

Varför (och när) ändrade Sverige GALT-frågorna? Vilka fyra frågor ställs? Om det är bara är 13 procent som träffas av frågorna. Vilka effekter har det fått för andel av befolkningen, och annan statistik som rör ekonomi, arbete och utbildning?

SCB berättade på mötet att EU redan har beslutat om att använda GALI framgent (trots att frågan saknar relevans för personer med funktionsnedsättning som **inte** upplever hälsoproblem). [Washington group avråder EU från att använda GALI](#) för uppdelad statistik.

Vi fick också reda på att EU antagit en förordning som följts upp av implementeringsakter som undantar till exempel hushåll där personer som bor på institutioner. I definitionen av institution ingår inrättningar för personer med funktionsnedsättningar mm, vilket torde undanta särskilda boenden, där vi vet att människor har väldigt höga hyror och risken för fattigdom ökar.

Ställningstagande beträffande de tre huvudförslagen

På mötet skulle vi ta ställning till tre formulerade "huvudförslag":

- 1) Endast frågorna från Washington Groups frågebatteri (fyra första eller alla sex frågor)
- 2) Frågorna från Washington Groups frågebatteri (fyra första eller alla sex frågor) + frågor från tidigare ULF/SILC
- 3) Frågorna från Washington Groups frågebatteri (fyra första eller alla sex frågor) och "övrig-fråga/or" om funktionsnedsättning och om funktionsnedsättningen/arna medför svårigheter i vardagen

Funktionsrätt Sverige framhåller vikten av jämförbarhet internationellt, men vi ser begränsningar i vad vi kan påverka när det gäller frågeställningarna som redan beslutats av EU. Det är mycket olyckligt att de frågor som valts internationellt inte fångar upp de hinder som personer med funktionsnedsättning i flera av våra förbund möter. Det gäller till exempel intellektuell funktionsnedsättning, autism, psykisk ohälsa, astma- och allergi mm.

Vår slutsats som svar på frågeställningen är att använda sex frågor (inte bara fyra) och övrig fråga som bättre svarar mot syftet i konventionen artikel 1 som inte är relaterad till hälsa. Men om EU redan har beslutat om att använda GALI- frågan måste frågorna ställas så att de går att jämföra inom EU.

Däremot är det oerhört viktigt att komplettera med nationell statistik som utvecklas med expertis från de organisationer vars medlemmar hamnar utanför det internationella frågebatteriet.

Om fortsatt aktiv involvering i regeringsuppdraget

Eftersom vi inte varit involverade i myndigheters arbete de senaste åren. är frågorna från [Washington Group](#) nya för våra förbund. Vi hade gärna varit med tidigare när regeringsuppdraget inleddes. Då hade vi möjligen kunnat bidra till den kartläggning och analys som ska redovisas den 28 februari. **Vi behöver skapa en gemensam bild av luckor i statistiken - vad som saknas och inom vilka områden - för att kunna förbättra situationen i framtiden.**

På internationell nivå finns ett aktivt nätverk inom "Disability Data". Det är ett komplext område med koppling till personlig integritet, användning av data med risker både när det saknas data och när data används. För oss handlar det om tillförlitliga och relevanta data, men också om enkel tillgång och öppenhet kring insamlingsmetoder. Utan att känna till kvalitet i data och processer för insamling, ser det vid första anblicken ut som [Storbritannien har en god ambition](#) när det gäller att hitta, se även publikationer. De använder olika kategorier för funktionsnedsättning och sjukdom som även är uppdelad på geografi. Se till exempel en [indikator under mål 16](#) där även hatbrott finns med.

Vi ser fram emot samråd i resten av regeringsuppdraget och att ta del av den kartläggning och analys som ska redovisas 28 februari.

Vänliga hälsningar

Nicklas Mårtensson

Kanslichef

Funktionsrätt Sverige